CONSIDERATIONS ON THE NORTH-DANUBIAN POLITICAL SOCIAL LIFE AS EVIDENCED BY THE WORK OF PRISCUS PANITES

Ştefan Lifa
Lecturer, PhD., West University of Timişoara

Abstract:Embassies written by the Priscus rector of the Panion are a particularly important literary source and refer to the Huns' time of the year 448. Several aspects of the social and political life of the Danube have been precisely described.
First of all, the territories that suffered the most from the Huns were in the south of the Danube in the Empire. Compared with other periods of the first millennium, it can be noticed that there were almost no fugitives in the empire, and those remaining under the Huni were very much needed by the latter The native Romance population presented by Priscus was also encountered in various scraps until the beginning of the second millennium. Priscus's work should be used and read more.

Keywords: Priscus Panites, Ausoni, Migrations, indigenous people, huns.

Izvoarele literare ne vorbesc de populația auththonă de după retragerea aureliană. Este populația care a supraviețuit valurilor de migrație și a continuat să existe pe teritoriul României .Este de menţionat în acest sens , că episcopul Wulfila a predicat și în limba latină , pentru populația care putea să îl înțeleagă (le fel și Niceta de Remesiana etc.).

Sozomenos, în a sa operă *Istoria bisericească* (*IV,21,2*) pomenește , cum am mai afirmat la început , de ”*sciții care (...) sunt viteji și prin poziția locului ,necesari lumii romane, fiind așezați ca un zid în fața presiunii barbarilor*”.

În general este cunoscut faptul că autorii bizantini i-au numit sciți pe locuitorii de la nordul Dunării , indiferent de componeța lor etnică. În acest fel , operele lor încercau să păstreze contactul cu trecutul, să se înscrie într o anumită tradiție ,având și un stil destul de greoi, doar pe înțelesul cărturarilor[1]. Sozomenos însă , de această dată , a făcut o descriere între sciți și barbari semnificativă pentru noi.

De asemenea ,în acest sens , se mai poate prezenta și o listă a funcțiilor din Imperiul Roman târziu[2],*Notitia Digitatum (XLII,IXL,17)* care vorbește de *”deteșamentul de cavalerie al dalmaților divitens la Drobeta”, ”detașamentul I de infanterie al dacilor la Castelul Zames*”, ”*prefectul unității de cercetași de la Transdierna*”, ”*prefectul legiunii a XIII a Gemina ,la Dierna”*, ”*prefectul legiunii a-V a Macedonica la Sucidava”,* precum și de ”*tribunul cohortei I Aelia de daci , de la Ambograms”* toate confirmând legături (stăpâniri) la nord de la Dunăre. Mai târziu , în anul 381 , Teodosius i-a respins pe *”carpo daci* ”, conform unui document de la mijlocul seolului al V lea (Zosimos, *Istoria contemporană, IV, 34*) .Carpii mai sunt pomeniți în izvoarele istorice (Iordanes,Getica,89,etc.), iar Petrus Panites (*Istorii,8*) ne spune : *”Carpii îi invidiau pe goți pentru că primeau în fiecare în tribut de la romani”.*

Un eveniment deosebit a fost descris pentru anul 448 în lucrarea lui Priscus Panites *Ambasadele.* Despre soliile romanilor către popoare. Aceasta nu a fost prima solie, ci a fost urmarea directă a altei solii efectuată de reprezentanții hunilor în Imperiul Roman de Răsărit.

[1] C. Diehl.*Figuri bizantine*,vol.I,Bucureşti,1979,p.156 şi urm.
[2]*Fontes Historae Daco-Romane*,vol.II,Bucureşti,1970,p.207-213;I.Barnea,O.Iliescu,*Constantin cel Mare*, Bucureşti,1982 ,p.255 şi urm.

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)

O primă idee pe care vrem să o scoatem în evidenţă este aceea că populaţia authtonă nu a dispărut din teritoriile ocupate de huni . Mai mult decât atât au avut foarte mult de suferit doar teritoriile din afara stăpanirii hunilor şi din Imperiu.

Solia a trecut prin teritoriul atacat de huni, la sudul Dunarii . *Am ajuns la Naissus şi am găsit oraşul deşert de locuitori,fiind că fusese dărâmat de duşmani; numai prin ruinele bisericilor se mai întâmpla să se găsească un bolnav. Puţin mai sus de râu., după ce am poposit într un loc pustiit că ci toate locurile de lângă malurile apei erau pline de oasele celor care căzuseră în lupte am întâlnit a doua zi pe Argintheus ,comandatul armatei din Iliria şi care se găsea cu tabăra nu departe de Naissus .*

Pentru teritoriile nord dunărene , stăpânirea nominală a hunilor a însemnat o perioadă de relativă linişte vreme de un secol.

"Scitul" care ştia greceşte întâlnit de Priscus la huni *"...socoate sterea de acuma mai bună decît cea de mai înainte .Căci cei ce rămân la sciţi (huni n.n), după o vreme de război ,îşi duc traiul în linişte , fiecare bucurându se de tot ceea ce are şi neasuprind deloc sau numai puţin :cei din Imperiu însă ,în timp de război se pot prăpădi uşor ;căci nedejdea de mântuire le este de la alţii, neavând voie cu toţii să poarte arme ,sunt mai neneorociţi din cauza răutaţii comandanţiilor care nu vor să suporte greutăţile războiului . Iar în vreme de război , din cauza celei mai grele stoarceri de biruiri şi din cauza nedreaptăţilor din partea celor răi ,aplicarea legilor nemaifiind egală pentru toţi .."*.*De asmenea interlocutorul lui Prisus mai continua spunând că : "cel mai nesuferit lucru din toate celea este că legea ţi o poţi dobândi cu bani"*.

Noi considerăm că situaţia din Imperiul Bizantin prezentată aici nu mai are nevoie de nici un comentariu . Această stare de lucruri nu era singulară. Sfetnicul (care era hun) Onegisius i s a oferit putere mare şi avere în schimbul părăsirii hunilor pentru a trece în Imperiu să mediteze conflictele cu aceştia din urmă . Acţiunea lui ar avut *"nu numai un mare folos pentru ambele popare ,dar şi familia lui ar dobândi mari averi ,având să devie ,el şi familia sa, prieteni cu împăratul şi cu familia sa împărătească (...) trecând la romani) .Răspunsul celui solicitat a fost următorul :"cred oare romanii , zice el ,că pot să l momească până într atât încât să şi trădeze stăpânul şi să şi bată joc de creşterea sa din Sciţia ,de soţiile sale şi de copii săi şi să nu prefere mai degrabă robia la Atilla decât bogăţia la Romani? De altfel ,dacă ar rămânea acasă ,i-ar putea sluji mai uşor ,potolind mânia stăpânului său împotriva romanilor.."*.

Chiar dacă mulţi dintre cei aflaţi sub stăpânirea hunilor (sau mai ales la curtea lui Atilla) nu doreau să treacă în nici un caz în sudul Dunării ,existau totuşi destui fugari.

Considerăm că fuga în Imperiu nu aducea nici un beneficiu în condiţiile politice de atunci .Dimpotrivă , Priscus Panites ne a relatat că fugarii erau ceruţi înapoi ,iar pe mulţi dintre fugarii care refuzau să fie predaţi, romanii i-au ucis". Într un caz mai fericit se putea întâmpla conform unei alte relatări *"am primit pe cei cinci fugari spre a i da hunilor şi după ce i-a mângâiat (comandantul armatei din Illiria) i a trimis cu noi.* Pentru a i primi înapoi pe cei ce fugeau , Attila nu arareaori ameninţa cu declanşarea ostilităţilor sau chiar porneau războiul[3].

Hunii beneficiau mult de serviciile bizantinilor sau alte autohtonilor care nu s-au redus doar la întreţinerea nomazilor stabiliţi vremelnic în unele teritorii ale Imperiului. Aceştia (bizantinii şi autohtoniii) aveau tot interesul să rămână sub stăpânirea hunilor ,unii dintre ei beneficiind de mari avantaje. Onegesius, după Attila cel mai bogat dintre sciţi , a ajuns şţ şi contruiască o baie luxoasă din marmură, iar *"arhitectul băii a fost adus dintre captivii de la Sirmium. Rusticus , un bărbat de origine din Moesie Superioară , care fusese făcut prizioner în război (...) pentru ştiinţa sa de carte , a fost pus de barbar în fruntea celor ce compuneau scrisorile"*.Attila era de părere *că n ar fi trebuit să vină în delegaţie la el înainte de a fi predat*

[3] Vezi în acest sens *Izvoarele istoriei românilor .Ambasadele.Despre soliile romanilor lacei de alt neam* (G.Popa Lisseanu), vol.VIII,Bucureşti,1934,p.81,88,89,117,119,120,ş.a.m.d.În general,această problemă a mai fost discutată de autorii de epocă.

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)

barbarilor pe toţi fugarii(..)că se mai găsesc încă mulţi fugari ale căror nume trecute ăntr o listă poruncii secretarilor săi să le citească.După ce s a trecut la lectura acestoraa poruncit să plece fără zabavă (..)să comunice romanilor sa i restituie toţi fugarii oricâţi ar fi .

Fără îndoială ,fugarii existau;printre ei se aflau şi dezertori huni, atraşi de Imperiu. Despre ei Attila suţinea că îi avea trecuţi pe o listă . Pedeapsa conducătorului hun era cruntă ,iar speranţele de a fi primiţi la sudul Dunării erau deşarte : *"deci fugarii care se găseau la romani au fost predaţi barbarilor ,între aceştia erau şi copii Mama şi Atacam, de neam de regi pe care primindu i sciţii la Carssus , o fortăreaţă din Tracia ,îi crucificară ,pedepsindu i astfel pentru fuga lor.*

Nu putem totuşi încheia referirile solia retorului Priscus fără a mai menţiona o idee importantă. În timpul ospăţului dat de Attila ,un om de încredere al acestuia ,probabil authton , i a comunicat solului bizantin câteva informaţii secrete*:"bărbatul ce stătea lângă mine şi care cunoştea limba ausonilor ,spunându mi să nu destăinuiesc nimic din cele ce mi comunica ,zise că nişte ghicitori ar fi prevestit lui Attila că neamul să are să piară .."*.În conştiinţa contemporanilor se afla ,deci ideea vremelnicei dominaţiei acestor populaţii, desigur în comparaţie cu comunităţile authtone.

Năvălirea hunilor a determinat replierea trupelor romane pe linia Dunării. S au păstrat însă capete de pod şi mai multe cetăţi de a lungul fluviului în secolul al V lea ,iar unele ,după nivel de distrugere ,au fost refăcute în perioada imediat următoare ,de la domnia lui Anastosios până la cea a lui Iustinian[4].Au avut de suferit mai maul oraşele şi cetăţile romane care s au opus hunilor . Aceştia din urmă *"duc o viaţă atât de primitivă, încât nu se folosesc aproape niciodată de foc pentru pregătirea mâncării*" (Ammianus Marcellinus ,*Istoria romană,XXXI,2,4*), deci nu au cum să influenţeze cultura materială şi spirituală a authtonilor , ci doar să imite modul ei de viaţă al cominităţilor de aici , o condiţie indispensabilă supravieţuirii[5]. N.Iorga considera că patronatul turanic al hunilor reprezentat de fapt , mai ales ,un nou şi mare factor de sinteză[6].Din punctul de vedere al unităţii etno culturale[7] de la nordul Dunării de Jos , la sfârşitul secolului al IV lea şi începutul celui de al V lea ,sunt incluşi dacii liberi în masa populaţiei romanizate de aici.

Aşa zisul stat al hunilor , fără graniţe precise , în care conta doar dependenţa personală faţă de Attila[8], s a destrămat uşor la jumătatea sec.V ,după bătălia de la Nedao.

O altă dovadă a faptului că mulţi autohtoni preferau stăpânirea alogenilor se găseşte în screirile lui Salvianus (De guvernatione Dei,V,7*):"Toţi romanii (cei supuşi de alogeni)au o singură dorinţă : ceea de a nu mai reveni la supoşenia romană (..)şi astfel ,fraţii noştri , nu numai că nu vor deloc să fugă înapoi la noi ,ci dimpotrivă , ne părăsesc pe noi ,pentru a fugi de ei".*

*La nordul Dunării ,populaţiile migratoare au găsit o populaţie stabilă, o civilizaşie rurală , din a cărei jefuire nu ar fi avut nici un folos. Aceste populaţii nu au fost singurele care s au aprovizionat de aici. Ioan Zonaras(Cronica,XIV,13,40) afrima despre împăratul Mauricius:"iar fratele său ,Petru ,care era atunci strateg ,împăratul îi trimite poruncă să treacă Istrul cu armata şi să şi procure de acolo cele necesare ei.Proceda astfel din pricina dragosiei lui ppentru bani,pentru ca armate să se hrănească ,iar el să câştige de pe urma alimentelor pentru soldaţi".*Informaţia aceasta a fost probabil preluată din Cronografia lui Theophanes Confessor (p.284*):"Mauricius îl ocăra pe Petru prin scrisori să treacă Istrul şi să strângă hrană de iarnă pentru gloate ,din ţara scalvinilor ,pentru a nu fi silit să ofere romanilor din alimentele statului".*

[4] Ligia Bârzu,S.Brezeanu, *Originea şi continuitatea romanilor.Arheologie şi tradiţie istorică,* Bucureşti ,1991,p.193
[5] N.Iorga, *Istoria vieţii bizantine .Imperiul şi civilizaţia după izvoare*,Bucureşti,1974,p.68
[6] Idem. *Istoria românilor,vol.II.Oamenii pământului (până la anul 1000*),Bucureşti,1992,p.167
[7] D.Protase, *Problema continuităţii în Dacia în lumina arheologiei şi numismaticii*,Bucureşti,1966,p.103 şi urm.
[8] N.Iorga. *Istoria românilor*..,vol.II,p.23

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)

În aceeași lucrare s au făcut referiri și la evenimentele petrecute la asediul orașului Tomis (anul 600).Atunci când romanii sărbătoreau Paștele ,hanul Baian le a trimis *"din belșug cele mai de trebuință pentru trai"*.

Această informație pe care ne a transmis o Teofilact Simocata (*VII,13,5*) a fost completată de Theophanes Confessor (p.284). El a afirmat că ar fi fost vorba de *"400 de care cu bucate"*. Indiferent de cantitate ,trebuie observat că hanul Baian ,mișcându-se în acel timp pe un spațiu foarte întins ,nu ar fi avut de unde să dispună de atâtea alimente (pentru două armate) fără existența unei populații agricole stabile,în primul rând , și bine organizataă pentru a putea aduna acele produse ,în cel de al doilea rând.

Teofilact Simocata (*VI,8,12 13*) povestește cum în luptele duse de armata generalului Priscus ,învingătoare atunci ,undeva la nordul Dunării[9], aceasta ia mulți prizioneri ,iar *"între barbarii era un gepid care îmbrațișase cândva credința creștinilor .El a trecut de partea romanilor și le a arătat cu degetul celea de pătrundere înainte. Romanii au ajuns stăpânii intrărilor și i au învins pe barbari"*.

Mauricius (*Artă militară,XI,2,22*) arăta și el că avarilor *"le pricinuiește multă pagubă și trecerea de partea noastră a fugarilor ,căci n-au gânduri statornice și le place câștigul"*.

Centre bine organizate ale populației de la nordul Dunăriii de Jos au fost atestate și de Georgios Kedrenos (*Compediu de istorii,23)*la venirea bulgarilor .Atunci autohtonii făceau apel la înțelegerea împăratului: *"predându se împreună cu acele fortărețe , primidu-i cu blândețe (împăratul) a trimis oameni să preia fortăreața și oaste îndestulătoare pentru paza lor"*.

În secolul al X lea victoriile bizantinilor au readus teritorii nord dunărene sub stăpânirea Imperiului.În anul 971 Ioan Tzimiskes l-a asediat pe Sviatoslav la Durostorum .Acesta din urmă *,într-o noapte îmbarcându se cu 2000 de oameni în monoxile au plecat după provizii și adunând de unde a putut fiecare grâu și mei și altele necesare vieții plutiră pe fluviu,până la Dorostolon* (Georgios Kedrenos, *Compediu de istorii,23*).Aceasta este încă o dovadă a faptului că în primul mileniu populația autohtonă stabilă era capabilă să aprovizioneze diversele armate ,să asigure în mod optim legătura dintre cele două maluri ale fluviului.

Și Priscus Panites a trecut în solia sa cu monoxilele peste mai multe ape: *după Dunăre era așa numitul Drecon (Drencova sau Bega etc)și Tigas și Tiphisas.Peste acestea am trecut în bărci monoxile de care se folosesc cei care locuiesc pe malurile fluvilor ;peste celălalte râuri am treut pe lute pe care barbarii le duc în locurile acoperite cu bălți*. În drumul său , din cauza unei frutuni solia a trebuit să se adăpostească într un sat care aparținea uneia din soțiile lui Bleda .

Pe lângă organizarea gentilico tribală , ar mai fi de remarcat la popoarele turcice și problema conducerii bicefale : la huni Atilla și Bleda sau "doi regi ai hunilor" (Ioanes Mallas ,*Cronografia , XVII)*; bulgarii aveau și ei *"doi regi*" (Theophanes Confessor, *Cronographia,160*), iar pecegenii erau conduși de Kegen (2 triburi) și Tyrah (11 triburi) cei doi au fost pomeniți și de Georgios Kedrenos (*Compedium de istorii,33*) . Geograful persan Gardizi afirma despre conducătorul maghairlor că: " i se spune Kanda și acesta este titlul regelui lor mai mare deși rangul celui care i conduce cu adevărat este Jula și maghiarii fac tot ce le poruncește acest Jula al lor[10]".Probabil că acest Kanda sau Kende erau un fel de

[9] Vezi în acest sens Teofilact Simocata ,*Istoria bizantină .Domina Împăratului Mauricius* (582-602)(trad.H.Mihăiescu),Bucureşti,1958,p.128-129,n.24; *Elibachaia în legătură cu Helis*;Teofilact ,VI,8,9; Diodor din Sicilia ,XXI,2.La p.20 ,n.27,râul Paspiros la 180 km .*Siretul sau unul din braţele Dunării*,*Herodot,IV,Siretul-Tirantos*; Teofilact, Paspiros;VI,9,10;acţiunea poate fi mutată şi mai la vest

[10] Şt.Pascu , *Voievodatul Transilvaniei*,vol.IV ,Cluj Napoca,1989,p.135

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)

”principe”, iar Jula Gyula avea putere executivă[11] .S-ar putea ca acesta din urmă să fie și judecător (sau o funcție în acest sens)[12].

Atunci când germanicii au intrat în contact cu realitătile din teritoriile ce au aparținut Imperiului Roman se afalu în stadiul democrației militare , iar adunarea războinicilor era un organ central decizional.

Tacitus (*De origine et situ Gwemanorum,XI,1;XI,2*) chiar a scris că :”*din libertatea lor prea mare vine răul acela că nu se strâng toți deodată , ca la poruncă: trec uneori și două , și trei zile cu tărăngăneala celor care se adună”.*

Grupul ostrogoților din Câmpia Pannonică a rămas supus hunilor pe care i a însoțit în expedițiile lor de pradă; un al doilea grup , stabilit mai întâi în Pennisula Blcanică (în serviciul Imperiului Roman) , a juns până în nordul Italiei ,unde organizarea și legile lor au fost influențate de instituțiile romane.Vizigoții (ramura de apus a goților)erau conduși de către regi ,iar cel mai important dintre aceștia a fost Athanaric,la care ne vom mai referi în capitolele următoare .Amenințați de către huni ,vizigoții și au început periplul lor prin Europa, fiind primiți , la început,în Imperiu , în Tracia.

Ammianus Marcelinus afrima că hunii își petrec o mare parte din viață călare :”Când se rânduiește o adunare de seamă în chipul acesta țin ei cu toții sfat împreună .Și nu sunt stăpâniți de autoritatea aspră a unui rege, ci se mulțumesc cu conducerea zgomotoasă a șefilor (*Istoria romană,XXXI,2,1)*. Acest citat este semnificativ pentru a scoate în evidență stadiul în care se afla societatea respectivă .*La ei când cineva e întrebat , nimeni nu poate spune de unde se trage (..) desfac o alianță și tot atunci o leagă din nou* (*Istoria romană,XXXI,2,1*), ceea ce este semnificativ pentru o societate nomadă; am remarcat ,de asemenea ,și faptul că hunii nu aveau un stat organizat ,capabil să încheie alianțe și tratate și mai ales să le și garanteze.

Această idee a fost întărită și de Priscus Panites, care a relatat că *”barbarii n au vrut să discute decât de pe cai ”(Ambasadele.Despre soliile romanilor..).*În astfel de condiții ,legile lor nu puteau însemna altceva decât bunul plac al conducătorilor.

Semificativ , de asemenea ,este și faptul că ,la un moment dat Attila a dorit ca să vină în solie chiar împăratul în persoană (chiar a dorit și jumătate din Imperiul de Apus etc.) ,ceea ce l a determinat pe retorul Priscus să afirme că : *lucrul acesta n a fost cerut nici de strămoșii săi și nici de alți regi ai Sciției și a putut merge ca sol orice soldat sau crainic* (*Ambasadele.Despre soliile romanilor ...).*

Confrom lui Ammianus Marcellinus(*Istoria romană,XXXI,2,4*) hunii”*n au noțiuni morale asupra binelui și a răului”*.În acest sens ei imitau instituțiile și organizarea din teritoriile în care trăiau. Mai mult decât acestea din urmă conta dependența personală față de conducător ;după moartea lui Attila așa zisul lor stat s a destrămat relativ ușor .

Pe plan european ,în secolul al V lea Imperiul Roman de Apus a căzut (476) , iar în 482 a avut loc schisma religioasă din timpul lui Zenon. Acestea sunt condițiile în care împăratul Anastasios(491- 518), un remarcabil organizator , s a pregătit de luptă și a reorganizat corpul de limitanei ,înălțând și zidul de la Marea Marmara la Marea Neagră (care îî poartă numele) și a consolidat sistemul defensiv al Imperiului (în Dobrogea s au descoperit multe inscripții cu numele împăratului).

Tot pentru secoleel al V lea și al VI lea,descoperirile arheologice confirmă afirmațiile lui Priscus Panites referitoare la statele autohtonilor.

Locuințele conțin resturi ceramice de tip provincial roman ,mai ales ceramică cenușie ,dar și exemplare ceramice romane de culoare cenușie , dar și exemplare creamice romane de

[11] V.Spinei, *Marile migraţii din estul şi sud estul Europei în secolele IX-XIII*,Institutul European,Iaşi,1999,p.100

[12] Vezi în acest sens denumirea Gyula la Simon de la Keza .*Constantin al VII-leaPorfigenetul*,etc.;N.Iorga, *Istoria românilor din Ardel şi Ungaria*, Bucureşti,1989,p.32-33;idem, *Despre cronici şi cronicari*,Bucreşti,1988,p.251;etc.

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)

culoare roşie lucrate din pastă fină[13] .Puţin mai târziu ,ceramica de calitate a devenit preponderentă chiar şi în nceropolele unde au fost înmormântaţi gepizii[14].În general ,însă ,obicectele de factură locală sau de import cum sunt: opaiţele de lut şi bronz,obiectele de podoabă ,accesoriile vestimentare,piesele de cult creştine,numeroase unelte agricole şi meşteşugăreşti au individualizat civilizaţia autohtonă de la nrodul Dunării de Jos[15].Dintre toate aceste descoperiri putem aminti ,spre exemplu ,fibulele cu piciorul de prindere înfăşurat ,datând din secolul al IV lea şi fibulele turnate (secolele al VI lea şi VII lea)[16].,considerate în a demonstra continuitatea legăturilor cu Imperiul.*S-a discutat dese ori despre problema locuitorilor din numeroasele sate prin care a trecut ambasada lui Priscus. Acesta din urmă povesteşte : ni se aducea de prin sate că nutriment în loc de grâu mălai (mei) , în loc de vin mied numit altfel în graiul locuitorilor indigeni.*

Pe lângă faptul că satele din nordul Dunării erau foarte numeroase deducem şi faptul că acestea erau locuite de agricultori. Ei ai adus mei în loc de grâu şi mied în loc de vin ambele sunt produse agricole şi presupun o viaţă sedentară, de agricultor a celor ce le cultivă[17] . Meiul a stat la baza alimentaţiei populaţiei din aceste zone. Plinius în *Historia Naturală,XVIII,XXIV,* a scris că popoarele pontice prefera meiul tuturor celorlalte mâncăruri[18] .

Meiul poartă două denumiri , una de meiu şi cealaltă de mălai, reprezentând cele două varietăţi: miliun şi pancicum. La sfârşitul secolului al XVII, porumbul luând locul meiului i a luat numele, numindu-se faina de porumb ,mălai.

Locuitorii care adus călătorilor din ambasada lui Priscus malaiul si mied sunt numiţi autohtoni şi sunt cu totul deosebiti de ceilalţi huni pe cari autorul îi numeşte barbari şi cari aveau că băutura un lichid fabricat din orz, numit de ei camus[19]: *de asemenea, şi servitorii noştri care ne conduceau, purtau cu sine mălai şi o băutură, preparată din orz; barbarii o numesc pe această camus.*

Locuitori autohtoni erau numiţi ausoni. Ambasadele lui Priscus Pantea ne confirmă faptul că hunii, o populaţie înapoiată au împrumutat limba popoarelor cu care au venit în contact :Hunii , zice el fiind o amestecatura de diferite popoare , pe lângă limba lor barbară, se silesc să înveţe şi pe cea a hunilor, a gotilor şi a ausonilor şi anume acela cari au de aface cu Romanii. Grecește stiu numai aceia cari sunt prizonieri de război de prin Tracia şi de prin Iliricul maritim. La banchetul lui Attila[20] bufonul Zercon amestecând graiul Ausonilor vorbe de ale Hunilor şi Gotilor, a produs veselie tuturora şi i a făcut să izbucnească în hohote de râs.

-Este evident că auditoriul înţelegea ce spunea acest bufon.

Cât despre ausonii latini ,deşi nu sunt amplasaţi neaparat la nordul Dunării ,au mai dăinuit şi ei peste secole ,dovadă a faptului că elementele romanice din zonă erau destul de puternice.Ei au fost pomeniţi ca fiind sub suzeranitatea Imperiului Bizantin.Un codice greces,păstrat cu numărul 524, în Biblioteca Marciană din Veneţia,cuprinde o serie de lucrări anonime,iar în „Epigrana scrisă pe cinstita cruce înfiptă în mijlocul ţării ungureşti”, avem următoarea remarcă:*”semnul înscris în astre pe care odinioară ,văzându-l monarhul pământântului ,marele Constantin, a dobândit victorii depline asupra duşmanilor ,pe care acsta i-a aşezat aici ,în mijlocul peonilor ,spre amintire npentru urmaşi b,sebastul Ioan Ducas cel vestit ,înscriind pe frumoasa şi minunata faptă,pe care a început-o şi a dus-o până la capăt,împăratul ausonilor,cel care nu poate fi asemuit cu nimeni,vlăstarul Porphirei ,Manuel,marele conducător”.*Deci,la expediţiile luiManuel Comnenul contra maghiarilor ,au

[13] Luca,D.Mândrescu,D.,*Rituri şi ritualuri funerare în spaţiul extracarpatic în secolele VIII-X*,Brăila,2001
[14] Lupaş,I.,*Biserica şi probeleme sociale*,Cluj Npoaca,1933.
[15] Macrea,*M.,Viaţa în Dacia romană* ,Bucreşti,1969
[16] Manciulea,Şt.,*Graniţa de Vest*,Baia mare,1994.
[17]*Izvoarele istoriei românilor. Vol.VIII.Ambasadele lui Priscus*(traducere de G. Popa-Lisseanu) .Bucureşti. 1936.p.30
[18]*Ibidem*
[19]*Ibidem,* p 31
[20]*Ibidem,* p 35

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)

participat şi ausoni ,iar împăratul amintit ca domnind şi peste ei. Documentul mai specifică următoarele: *ca o pecete a bunei hotărâri a floarei Porphirei, a împăratului ausonilor, Ducas înfige aici ,ca pe o nouă Golgotă, semnul crucii dătătoare de biruinţe.*

Ioan Kinnamos *(Epitoma,VI,3)* a confirmat şi el această victorie specificând că ,pe crucea de aramă ridicată scria: *cumplitul Ares şi braţul ausonilor au ucis nenumărate vlăstare ale neamului pannonic* .Pe lângă importanţa perpetuării denumirii pentru populaţiile romanice ,cele două izvoare ne lasă să înţelegem că expediţia s a desfăşurat poate cu participarea mai mult a ausonilor ,vasali ai Imperiului sau doar numai cu ei.

Aşadar populaţia romanică a ausonilor ce foloseau drept interpreţi în tratativele cu romanii pe vremea lui Priscus Panites ,este întâlnită încă şi în timpul lui Manuel Comnenul.

Ambasadele retorului Priscus din Panion au descris direct situaţia din teritoriu şi datează de la 448. Ele au fost incluse într-o *enciclopedie* din timpul împăratului Consantin al VII lea Porfirogenetul. Fără a exagera putem spune în concluzie că reprezintă un izvor istoric de o excepţională importanţă.

Izvoare literare

Teofilact Simocata ,*Istoria bizantină* .*Domina Împăratului Mauricius* (582-602) (trad.H.Mihăiescu), Bucureşti,1958

Fontes Historae Daco-Romane,vol.II,Bucureşti,1970

Izvoarele istoriei românilor. Vol.VIII. Ambasadele lui Priscus(traducere de G. Popa-Lisseanu) .Bucureşti. 1936

BIBLIOGRAPHY

Ligia Bârzu, S.Brezeanu, *Originea şi continuitatea romanilor.Arheologie şi tradiţie istorică*, Bucureşti ,1991

I.Barnea,O.Iliescu, *Constantin cel Mare*, Bucureşti,1982

C. Diehl. *Figuri bizantine*,vol.I,Bucureşti,1979

Izvoarele istoriei românilor .Ambasadele.Despre soliile romanilor la cei de alt neam (G.Popa Lisseanu), vol.VIII, Bucureşti,1934

Lupaş,I., *Biserica şi probeleme sociale,* Cluj Npoaca,1933

Macrea,*M., Viaţa în Dacia romană* ,Bucureşti,1969

Manciulea,Şt., *Graniţa de Vest*, Baia mare,1994

N.Iorga, *Istoria vieţii bizantine .Imperiul şi civilizaţia după izvoare*, Bucureşti,1974

Idem *Istoria românilor,*vol.II.*Oamenii pământului* (*până la anul 1000),*Bucureşti,1992

Idem ,*Istoria românilor din Ardel şi Ungaria*,Bucureşti,1989

Idem, *Despre cronici şi cronicari*,Bucureşti,1988

Luca,D .Mândrescu,D. *Rituri şi ritualuri funerare în spaţiul extracarpatic în secolele VIII-X*, Brăila, 2001

V.Spinei, *Marile migraţii din estul şi sud estul Europei în secolele IX-XIII*, Institutul European, Iaşi,1999

Şt.Pascu ,*Voievodatul Transilvaniei*,vol.IV,Cluj Napoca,1989

D.Protase, *Problema continuităţii în Dacia în lumina arheologiei şi numismaticii*,Bucureşti,1966

BDD-A27451 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:56:26 UTC)